

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The life of Governor Joan Gideon Loten (1710-1789) : a personal history of a Dutch virtuoso

Raat, A.J.P.

Citation

Raat, A. J. P. (2010, May 12). *The life of Governor Joan Gideon Loten (1710-1789) : a personal history of a Dutch virtuoso*. Uitgeverij Verloren, Hilversum. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/15514>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/15514>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Samenvatting

Biografie van Joan Gideon Loten

Dit is de levensgeschiedenis van Joan Gideon Loten (1710-1789), gouverneur van Ceylon, ‘natuuronderzoeker’ en Nederlands *virtuoos*. Zijn collectie aquarellen van de Aziatische fauna en flora is een waardevolle 18e-eeuwse schat van de natuurlijke historie van Sri Lanka en Indonesië. De primaire focus van de biografie is Loten zelf; zijn eigen documenten vormen de basis waarop het verhaal van zijn leven is gebouwd. Zijn notities en brieven geven de lezer inzicht in het dagelijks leven in het vroeg-18e-eeuwse provinciale Utrecht, het exotische Nederlands Oost-Indië van het midden en het kosmopolitische Londen van het laatste deel van de eeuw. Veel van de documenten beschrijven in detail Loten’s gedachten over zijn privéleven en professionele carrière.

De biografie is een genre dat bij Nederlandse historici en recensenten niet populair is. In hun opvatting is de levenshistorie van een persoon een voetnoot bij de geschiedenis van de mens; de studie van de historie moet gericht zijn op ideeën, processen en trends binnen vroegere samenlevingen. Ongetwijfeld leidt een dergelijke abstractie van de historische werkelijkheid tot begrip van maatschappelijke veranderingen, maar het plaatst het individu buiten de geschiedenis en vervangt deze door een generalisatie; de concrete persoon wordt gereduceerd tot een abstract begrip gebaseerd op een geselecteerde set van gemeenschappelijke kenmerken. Geschiedenis van de mens is de geschiedenis van individuen. Persoonlijke documenten geven informatie en details over concrete ervaringen en gebeurtenissen in het leven van individuen. Een biograaf kan met gebruikmaking van deze documenten inzicht geven in het verloop van het leven en de daarmee samenhangende belevingen en gedragingen. Worden ego-documenten gepresenteerd in chronologie dan geeft dat niet alleen de continuïteit maar ook de discontinuïteit weer van voorvallen in het onvoorspelbare leven van een individu.

In de autobiografie wordt het persoonlijke leven met behulp van ego-documenten beschreven, met het doel zin te geven en samenhang te suggereren. De autobiograaf schrijft voor een groot groot publiek hoe hij denkt over zijn eigen verleden en veronderstelt vaak een vooropgezet programma voor zijn acties: een ‘illusie van retrospectief determinisme’. Loten’s persoonlijke documenten die in deze biografie zijn gebruikt, waren door hem echter niet bedoeld voor een groot publiek of voor toekomstige generaties, maar voor hemzelf of voor vertrouwde vrienden en familieleden. Het zijn doorgaans geen autobiografische beschouwingen over het verloop van zijn leven, maar eerder zelfreflecties over gebeurtenissen die hem direct aangaan.

Het is onmogelijk om Loten’s verbeelding van zijn omgeving en zijn eigen rol daarbinnen, gelijk te stellen met die van zijn biograaf en diens publiek. Een interpretatie van de acties van een historische figuur is immers gefundeerd op verspreide en onvolledige informatie en op concepten van het verleden die zijn gebaseerd op de huidige ideeën van de tijd en omgeving waarin die persoon leefde. Dit leidt tot wisselende percepties van de betekenis van ego-documenten. De vele citaten in deze biografie laten Loten zien vanuit zijn eigen perspectief en geven

een indruk van zijn werkelijkheidsbeleving. Deze is niet altijd de waarheid van de feitelijke situatie, maar is ten minste de waarheid van zijn momentane verbeelding.

Levensgeschiedenis van Joan Gideon Loten

Jeugd (1710-1732)

Het leven van Joan Gideon Loten beslaat het grootste deel van de achttiende eeuw. Hij werd geboren in Maartensdijk op 16 mei 1710, zoon van Joan Carel Loten (1679-1763) en Arnoldina Maria van Aerssen Juchen (1685-1775). De familie was afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden. Verscheidene familieleden en voorouders hadden prominente posities in de Nederlandse Oost-Indische Compagnie (voc) en de West-Indische Compagnie (wic). De eerste twintig jaar van zijn leven bracht hij door in relatieve welstand, hoewel de familie afhankelijk was van het bescheiden inkomen uit het ambt van zijn vader als secretaris van de 'Leckendijck benedendams', het waterschap verantwoordelijk voor het onderhoud van de dijken van de Neder-Rijn stroomafwaarts van Wijk bij Duurstede. In 1720 werd Loten ingeschreven bij de Utrechtse Hieronymus School. In 1726 studeerde hij aan de Utrechtse Universiteit. De stad Utrecht verschaftte weinig mogelijkheden voor een jongeman in zijn positie. In het tijdperk waarin Loten leefde, waren de mogelijkheden voor opwaartse mobiliteit klein voor iemand die niet behoorde tot de kring van de plaatselijke regenten, ongeacht hoe ambitieus, getalenteerd en ondernemend de persoon ook was. Waarschijnlijk daarom koos Loten voor een loopbaan bij de voc. Begin 1729 beëindigde hij zijn studie aan de Universiteit zonder een wetenschappelijke graad te hebben behaald en werd klerk bij de voc-kamer Amsterdam. In 1731 regelden zijn familieleden een plaats als onderkoopman bij de voc voor hun jonge 'neef'. Begin januari 1732 vertrok hij met het schip *Beekvliet* naar Batavia (Jakarta).

Nederlands Oost-Indië (1732-1758)

In vijfentwintig jaar doorliep Loten een succesvolle loopbaan binnen de gelederen van de Compagnie. Hij woonde en werkte in Java, Celebes (Sulawesi) en Ceylon (Sri Lanka). Zijn familie en vrienden in Indië en Patria speelden een belangrijke rol bij het bevorderen van zijn carrière. Hij was fiscaal in Semarang (1733-1739), eerste administrateur van Java's Oostkust (1739-1741), eerste administrateur van Onrust en De Kuijper (1741-1744), gouverneur en directeur van Makassar (1744-1750), commissaris van Bantam (1752) en gouverneur en directeur van Ceylon (1752-1757). In 1749 werd hij benoemd tot Raad extraordinair en in 1755 tot Raad ordinair van Indië. Hierdoor verkreeg hij een zetel in het hoogste gezagorgaan van de Compagnie in Batavia. Loten was een loyale dienaar van de Compagnie. Hij was zich bewust van de historische en juridische positie van de Compagnie in Azië en respecteerde de verdragen die de voc had gesloten met lokale of regionale heersers. Voor de inheemse bevolking toonde hij belangstelling en respect dat tot uiting kwam in een bescheiden vertoon van overwicht. In 1758 keerde hij met het schip *Vrouw Petronella Maria* terug in Patria als Admiraal van de Retourvloot met een geschat vermogen van circa 700.000 gulden. Er zijn geen aanwijzingen dat hij in Oost-Indië persoonlijke rijkdom heeft nagestreefd met middelen die door zijn tijdgenoten als onjuist of meedogenloos werden beschouwd. Zijn Oost-Indische fortuin, waaronder tien aandelen in de Amphioen Sociëteit, was voornamelijk gevormd door een erfenis van Nathanael Steinmetz (overleden 1753), voormalig gouverneur en directeur van Ambon. Het verschaftte Loten financiële onafhankelijkheid gedurende de rest van zijn leven.

Londen en Utrecht (1758-1789)

Binnen een jaar na zijn terugkeer in de Republiek reisde Loten naar Londen. Het contrast tussen de kosmopolitische, intellectuele sfeer van de mondaine Engelse metropool en het sociale klimaat van Utrecht, leidde tot zijn besluit in Londen te blijven. Londen was in het midden van de 18e eeuw uitgegroeid tot een seculiere samenleving, de kerk was een minder machtige factor dan in de Republiek der Verenigde Nederlanden. In Utrecht voelde Loten zich buitengesloten door de aristocratische en patricische elite en ook voelde hij zich niet meer thuis in zijn orthodoxe calvinistische familie. Hij kon niet wennen aan de beperkingen van zijn autonomie die de sociale conventie hem oplegde. Zijn Utrechtse familie en kennissen keurden zijn natuurfilosofische belangstelling af. Loten beklagde zich: 'Ik mag mezelf niet rustig amuseren met de verschijnselen van Hemel en Aarde'. Loten vond het sociaal klimaat in Londen interessanter dan dat in Nederland; hij voelde zich meer op zijn gemak bij de heren van het Brits Museum en de Royal Society dan bij de standbewuste Nederlandse regenten en aristocraten in Holland. In Engeland werd hij gewaardeerd voor zijn verdiensten en niet beoordeeld op zijn herkomst. De eerste tien jaar van Loten's verblijf in Engeland worden gekenmerkt door zijn pogingen om op een Engelse gentleman te lijken. Zijn smaak en interesses werden die van de 18e-eeuwse Engelse *virtuoso*.

Na een Tour van tien maanden door Frankrijk, Zwitserland, en de Oostenrijkse Nederlanden (1763-1764), kocht hij een huis in een exclusieve wijk van Londen: New Burlington Street nummer 8. Toch wordt vanaf circa 1770 een groeiende afkeer van het leven in Engeland evident. Tijdens de 22 jaar in Engeland verslechterde Loten's gezondheid, meer en meer was hij aan huis gebonden. Uiteindelijk werd hij slechts bezocht door een kleine kring van kennissen. Zijn belangrijkste bezigheden waren het schrijven van brieven aan zijn vrienden en familie in Utrecht, het lezen van boeken en het bestuderen van de genealogie en heraldiek van Nederlandse families. Veel van zijn genealogische en heraldische aantekeningen werden gemaakt om vast te stellen dat zijn voorvaders vooraanstaande personen waren, verwant aan vooraanstaande families van de Republiek. De nadruk waarmee deze bevindingen door hem werden uitgedragen, plaatste Loten in een aparte positie; acceptatie door de elite vroeg meer subtiliteit van handelen. Loten voldeed echter niet aan deze gedragscode; zijn smaak, gedrag en natuurfilosofische belangstelling werden door de Utrechtse elite niet gewaardeerd. Maar ook in Engeland was hij als buitenlander uiteindelijk een buitenstaander, iets wat hij zich meer en meer realiseerde.

In september 1781, bijna een jaar na het uitbreken van de Vierde Engels-Nederlandse Oorlog, keerde hij terug naar Utrecht. Tot zijn overlijden in februari 1789, leefde Loten met zijn vrouw en personeelsleden in zijn huis *Cour de Loo* aan de Nieuwegracht (tegenwoordig Drift 27). Hij was getuige van de Patriotse opstand (1781-1787) waarbij zijn broer Arnout Loten (1719-1801) was betrokken als een van de prominente Utrechtse orangistische regenten.

Huwelijk

In 1733 trouwt Loten in Batavia met Anna Henrietta van Beaumont (1716-1755), wier familie was gerelateerd aan vooraanstaande families in Batavia. Loten was duidelijk zeer op zijn vrouw gesteld. Anna Henrietta stierf in 1755 in Colombo. De 22-jarige huwelijksrelatie werd gekenmerkt door vele tegenslagen, zoals Anna Henrietta's zwakke gezondheid en de dood van twee van hun drie kinderen. Hun dochter Anna Deliana (1736-1756) trouwde in 1752 met opperkoopman Dirk Willem van der Brugghen (1717-1770). Loten beschouwde zijn schoonzoon als 'de grootste vrek die ooit op aarde heeft gelopen'; hij onderhield een vijandige relatie met Van der Brugghen tot diens dood in 1770. Het plotselinge overlijden in 1756 van zijn dochter Anna Deliana bracht Loten tot zijn besluit terug te keren naar Patria. In 1758 repatrieerde hij met Van der Brugghen en zijn kinderen, Joan Carel Gideon (1753-1828) en Anna Henrietta (1755-1835). In latere jaren miste Loten het gezag zijn twee kleinkinderen te sturen en te corrigeren; hij beschouwde zelfs zichzelf als sociaal minderwaardig.

In 1765 huwde Loten voor de tweede keer. Zijn echtgenote was Laetitia (Lettice) Cotes (1733-1810). De familie Cotes had wortels in de Brits-Ierse adel en behoorde gedurende vele generaties tot de Engelse landadel. Het huwelijk bleef kinderloos. De documenten suggereren dat de twee partners elkaar regelmatig irriteerden. Dit hield bij Loten vaak verband met zijn astmatische klachten en zijn ergernis over de hautaine houding van de familieleden van zijn vrouw en zijn Engels kennissen tegenover Nederlanders.

Sterrenkunde

Loten beschouwde astronomie als de ‘Koningin der Wetenschappen’. In zijn jeugd werd hij onderwezen door Petrus van Musschenbroeck (1692-1761), hoogleraar in de filosofie en wiskunde aan de Universiteit van Utrecht (1725-1741). In Ceylon en Makassar paste Loten zijn kennis van de astronomie toe in het berekenen van maan- en zonsverduisteringen. Hij kreeg astronomische en mathematische instrumenten van zijn familie en vrienden. Vanuit Colombo bestelde hij dure boeken en instrumenten bij Isaac Tirion in Amsterdam. In Indië werd hij een bewonderaar van de filosoof en wiskundige Christian Friedrich Wolff (1679-1754). Later in zijn leven toonde hij zich aanhanger van Wolff’s rationele natuurlijke theologie, waarbij het bewijs van het bestaan van een God wordt gevonden zonder gebruik te maken van een bijzondere of bovennatuurlijke openbaring. In Engeland kocht Loten astronomische en wiskundige instrumenten uit de ateliers van Peter Dollond (1731-1820), George Adams (1704-1773), Edward Nairne (1726-1806) en John Bird (1709-1776). Vanwege zijn astmatische klachten maakte hij echter nauwelijks gebruik van de instrumenten. Wel stimuleerde hij zijn broer in Utrecht om de instrumenten te gebruiken.

‘Dutch virtuoso’

Loten was goed thuis in de zoölogische, astronomische, genealogische en medische literatuur van zijn tijd. Hij was serieus geïnteresseerd in de natuurwetenschappen. Zijn interesses tonen het 18e-eeuwse verband tussen de studies van oudheden en de natuurlijke historie. Het bestuderen van de ‘werking van de natuur’ was voor de Engelse elite een vorm van vermaak voor ‘gentlemen of leisure’ – *virtuosi*. In Loten’s tijd werd dit belichaamd door de Royal Society. In Engeland was opwaartse sociale mobiliteit op basis van verdienste beter mogelijk dan in de Nederlandse Republiek. Het was daarom een omgeving waaraan Loten de eerste 10 jaar van zijn verblijf in Engeland de voorkeur gaf. Hij werd door zijn Engelse tijdgenoten gerespecteerd om zijn kennis en zijn natuurhistorische collectie. Zijn belangstelling voor de natuur was vooral gericht op de exotische natuur met haar unieke en zeldzame verschijnselen. Zijn activiteiten als verzamelaar waren die van een *virtuoso*. Bij Loten leidde de studie van de natuur tot een dieper bewustzijn van de rol van God in de schepping. Zijn interesse was ‘altijd louter onschuldig en oneindig veel meer gericht op het vergroten van ware religieuze beginselen dan om deze te bestrijden’.

In Engeland bracht zijn verzameling hem in contact met natuuronderzoekers en verzamelaars George Edwards (1694-1773), Thomas Pennant (1726-1798), Dr Daniel Solander (1733-1782), Joseph Banks (1743-1820), Hon. Daines Barrington (1727-1800) en Sir Ashton Lever (1729-1788). Hij schonk verschillende voorwerpen uit zijn verzameling aan het Brits Museum. In 1760 leidde dit tot zijn verkiezing tot Fellow van de Royal Society (FRS). In 1761 werd hij ook gekozen tot Fellow van de Society of Antiquaries van Londen (FSA). Zijn interesse in scheepsbouw, stuurmanskunst en hydrografie bracht hem in contact met Alexander Dalrymple (1737-1808), de latere hydrograaf van het Engelse Oost-Indische Compagnie en de Britse Admiraliteit. Loten beschouwde Dalrymple als ‘misschien, of zeer waarschijnlijk de enige vriend (in de volle zin van het woord) die ik had in Groot-Brittannië’. Dalrymple gebruikte Loten’s informatie in zijn hydrografische kaarten.

Loten bracht tijdens zijn leven een indrukwekkende collectie boeken bijeen, die zijn brede interesse in geschiedenis, genealogie, biografie, natuurlijke historie, sterrenkunde, wiskunde, wetenschappelijke instrumenten en medicijnen illustreert. Na zijn overlijden werden zijn boeken verkocht in een openbare veiling. Zijn manuscripten en tekeningen werden geërfd door zijn broer en andere familieleden. Een groot deel van zijn bezittingen is tegenwoordig in musea, bibliotheken en archieven in Nederland en Engeland.

Gezondheid

Tijdens zijn jeugd en verblijf in Nederlands Oost-Indië genoot Loten een relatief goede gezondheid. Bij zijn terugkeer naar Europa kreeg hij echter gezondheidsklachten. Zijn astma begon met incidenteel een gevoel van beklemming op zijn borst, maar ontwikkelde zich in later jaren tot een toestand van bijna dagelijks lijden. Vanaf 1765 gebruikte hij opium in de vorm van Sydenham's laudanum of het Baumé's destillaat van opium korrels, om de ademhalingsproblemen te bestrijden. De opiaten waren voor hem een 'Hemels Medicijn'. Door de astma was het niet langer mogelijk de vergaderingen van de Royal Society en de London Antiquaries bij te wonen. Loten was zich terdege bewust van de negatieve bijeffecten van opiumgebruik, hij was terughoudend bij de medicatie en registreerde dagelijks nauwgezet de dosering. Zijn gezondheid beperkte in toenemende mate zijn vrijheid van beweging. Het versterkte zijn behoefte om op zichzelf te zijn en het maakte hem wantrouwend. Loten's beproevingen leidden vaak tot melancholie. Door zijn astma werd Loten niet zozeer een beoefenaar als wel een waarnemer van de ontwikkelingen in de wetenschappen. Zijn belangstelling voor de innovatie van wetenschappelijke instrumenten bleef aanwezig. Regelmatig bezocht hij nog de ateliers van instrumentmakers en ook in de Londense boekwinkels was hij wel te vinden. Zijn dagen bracht hij echter meestal door in zijn studeerkamer.

Karakter

Het leven van Joan Gideon Loten werd bepaald door de sociale positie van zijn ouders in het vroege 18e-eeuwse Utrecht. Hij was zich bewust van zijn familiegeschiedenis en zijn afstamming van Zuid-Nederlandse kooplieden. Hij ambieerde een hogere status dan de bescheiden positie van zijn vader in de sociale hiërarchie van Utrecht. Loten was loyaal naar zijn vrienden, een zorgzame echtgenoot en een liefhebbende vader voor zijn dochter. Met ironie kon hij zijn omgeving bekijken. Wel was Loten impulsief van aard, iets wat meer naar voren kwam met de toename van jaren. Hij was zich scherp bewust van zijn eigen maatschappelijke positie en hij werd snel geprikkeld door mensen die hem onvoldoende respect toonden. Zijn conflicten met VOC dienaren in Ceylon geven ons een inzicht in deze karaktertrek van Loten. Als hij zich misbruikt voelde werd hij woedend en zijn reactie kon onredelijk zijn. De documenten suggereren dat deze conflicten meestal niet het resultaat waren van arrogantie, maar veeleer van een vaak verbazingwekkend gevoel van slachtoffer te zijn. Zo schreef hij in zijn aantekeningboekjes kleinzielige klachten over de tekortkomingen van andere mensen. Zijn gemopper werd zonder terughoudendheid aan het papier toevertrouwd. De meeste van deze aantekeningen werden echter na enige tijd doorgestreept, soms met opmerkingen die aangeven dat hij besefte dat hij te snel in zijn oordeel was geweest. Loten koos zijn eigen manier van leven, daarbij ging hij herhaaldelijk voorbij aan de gevoelens van zijn vrouw, ouders en familie en soms was hij duidelijk onaangenaam. De conflicten met zijn tweede vrouw in Londen en de ergernissen die hij voelde over het gedrag van zijn kleinkinderen tonen zijn teleurstellingen.

Gedurende vijftig jaar in Azië had hij genoten van de vrijheid die zijn gezondheid en het aanzien van zijn functie hem boden. Terug in de Republiek ervoer hij dat zijn Oost-Indische status hem geen toegang gaf tot de elite. Hij kon niet wennen aan de beperking van

zijn autonomie, die werd veroorzaakt door de sociale conventies van zijn omgeving en door zijn toenemende invaliditeit. Zowel in Engeland als in Nederland voelde hij zich een buitenstaander, niet volledig geaccepteerd door de kringen waarin hij zich bewoog. Hij werd een teurgestelde oude man, gehard door de tegenslagen in zijn persoonlijke leven. Voor zijn goede vriend, de Nederlandse staatsman Gijsbert Jan van Hardenbroek (1720-1788) en zijn broer de Utrechtse burgemeester Arnout Loten, was hij echter een trouwe en hartelijke metgezel en een humoristische en goed geïnformeerde correspondent.

Op 25 februari 1789 overleed Loten in Utrecht in zijn huis *Cour de Loo*. Hij werd begraven in de familiecrypte op het koor van de Utrechtse Jacobi Kerk. In 1795 werd een monument voor hem geplaatst in de Londense Westminster Abbey. Drie jaar later werden Loten's kwaliteiten door Thomas Pennant getypeerd als: 'een strict eergevoel, integriteit, vrijgevigheid, eenvoud en grote wellevendheid. Al de tijd dat ik hem kende, leed hij vaak onder de zwaarste krampen in zijn borst die het hem maanden onmogelijk maakten om in bed te liggen. Over deze omstandigheden vertel ik alleen maar om aan zijn deugden toe te voegen die van ongevinde vroomheid en voorbeeldige berusting in de zwaarste ellende'.

Loten's natuurhistorische collectie

In Indië was Loten een ijverige en actieve bestuurder, die zijn beleid en handelingen verantwoordde in grondig gedocumenteerde rapporten aan de Hoge Regering in Batavia. Hij klaagde vaak over het gebrek aan vrije tijd voor de studie van de sterrenkunde en de natuurlijke historie. Niettemin maakten boekhouder Jean Michel Aubert (1717-1762) en klerk en landmeter Pieter Cornelis de Bevere (1722-vóór 1781) onder Loten's toezicht tekeningen en aquarellen van vogels, vissen, insecten, zoogdieren en planten, in Celebes, Ceylon en Java. Een deel van de collectie werd in 1767 en 1768 in Londen gekopieerd door Sydney Parkinson (ca 1745-1771). Parkinson was tekenaar van Joseph Banks, tijdens de ontdekkingsreis rond de wereld aan boord van de *Endeavour* (1768-1771). Aubert en De Bevere maakten ook kaarten en topografische tekeningen.

In de twaalfde editie van de *Systema naturae* (1766) noemde Carolus Linnaeus de Ceylonese zonnevogel, *Certhia Lotenia*, naar Loten. Bij de publicatie van zijn natuurhistorische aquarellen werkte Loten met verschillende auteurs samen, waarbij hij hen ook zijn aantekeningen ter beschikking stelde. Loten's aquarellen zijn gereproduceerd in George Edwards *Gleanings of Natural History* (1764), Thomas Pennant's *Indian Zoology* (1769, 1791), *Synopsis en History of Quadrupeds* (1771; 1781, 1793), Johann Reinhold Forster's *Indische Zoologie* (1781; 1795) en Peter Brown's *New Illustrations van Zoology* (1776). De vogels op meer dan veertig aquarellen hebben een taxonomische type-status.

In het laatste hoofdstuk van deze biografie is de verspreidingsgeschiedenis van Loten's 215 natuurhistorische aquarellen gereconstrueerd. Loten's verzameling is samengebracht in een inventaris die de huidige samenstelling van de Loten-collecties in Engeland en Nederland beschrijft. De opbouw van Loten's collectie en zijn beschrijving ervan in notities en correspondentie toont Loten in zijn rol van amateur 'natuuronderzoeker'. De documenten maken zijn interesse in zoölogie en botanie duidelijk, maar laten ook zien dat de exotische natuur vooral een beroep op hem deed als verzamelaar. Er zijn geen aanwijzingen dat zijn collectie bijeen werd gebracht om de verschillen en overeenkomsten in de natuur te begrijpen. Dat was wel het geval bij de beschrijving van de verzameling die zijn kennissen Joseph Banks en Daniel Solander tijdens hun reis met de *Endeavour* bijeen brachten. Loten heeft zijn collectie verzameld vooral voor zijn eigen plezier en op grond van zijn persoonlijke belangstelling.